Framtidssäkra bostadstillägget!

Hyresgästföreningen

Frågor om innehåll kan ställas till rapportens författare:
Ragnar Bengtsson
Hyresgästföreningen - Riksförbundet
E-post: ragnar.bengtsson@hyresgastforeningen.se

November 2026

Förord

Bostadstillägget är fattigdomsbekämpning, men det är också bostadsmarknadspolitik. Ett stöd som fungerar gör det möjligt för äldre att flytta till en bättre anpassad bostad. Ett stöd som inte fungerar låser fast dem där de är.

Och stödet brister. Riksrevisionen påpekade redan 2019 att många berättigade pensionärer inte fick bostadstillägg. Sju år senare har andelen pensionärer med stödet fortsatt att minska. Vi bedömer att 130 000–140 000 pensionärer i dag går miste om pengar som de har rätt till.

Regelverket är så krångligt att få kan räkna ut vad de kan få, och myndigheten begär in uppgifter som den kunde hämta själv. Den som gör fel får betala tillbaka, i genomsnitt omkring 25 000 kronor inom tolv månader.

Samtidigt urholkas stödet i tysthet. Hyrestaket anges i kronor och står still tills riksdagen ändrar det. Kring millennieskiftet räckte det till en genomsnittlig hyresrätt på drygt 90 kvadratmeter, i dag räcker det till 59.

En generell bostadspolitik, som den Hyresgästföreningen driver, behöver selektiva komplement som fungerar. Men selektiva stöd försvaras av få och kan lättare urholkas utan att någon märker det.

Därför räcker det inte att höja nivåerna en gång och hoppas att nästa regering gör likadant. Hyrestaket behöver följa hyrorna och inkomstgränserna följa inkomsterna, automatiskt och varje år.

Den som vill skära ned på bostadstillägget behöver i dag inte göra någonting. Det är det som måste ändras.

Martin Hofverberg
Chefekonom

Innehåll

Förord 3

Sammanfattning 5
Vi kan bättre 6

Två bostadstillägg och ett äldreförsörjningsstöd 8
Dagens system 9
Bostadstillägg 11
Särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd 13
Ersättningen i praktiken och över tid 15
Statens kostnader 19

Fler pensionärer, men färre får bidrag 20
Pensionärers ekonomiska situation 23

De som får bidrag 26
Återbetalningskrav 29
Åtgärdsförslag för att förenkla och förbättra administrationen 30
Mörkertal: Rätt till stöd, men utan att veta om det 31

Den offentliga debatten 33

Ett bättre system 34

Hushållsberäkningar 36

Källor 37

Sammanfattning

Pensionärers grundskydd består av flera delar: garantipension, bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Därutöver kan kommunalt försörjningsstöd bli aktuellt. Rapporten granskar de tre bostadsrelaterade stöden och identifierar problem med bland annat regelverk, ansökningar och beloppsgränser.

Bostadstillägget är det största, utöver grundpensionen och söks via Pensionsmyndigheten. Men krångliga system, föråldrade regler, rädsla att ligga samhället till last och okunskap leder till fel och att många avstår från att söka stöd, trots att de har rätt till det. När stöden brinner inne minskar pensionärernas frihet. Äldre som vill flytta kan lätt räkna fel och tro att de inte har råd med en annan bostad, trots att samhället kan stötta dem. Dagens system, med fem olika stöd för inkomstsvaga äldre är onödigt krångligt och snålt, det behöver en rejäl översyn. För pensionären som vill flytta eller bara ha råd med en bättre middag ibland. Bidragen kan på så sätt inte bara förbättra pensionärers situation, de kan förbättra hela bostadsmarknaden när fler får råd med en nyproducerad, eller bättre anpassad bostad än vad de har idag.

Bostadstillägget är det största bostadsrelaterade bidraget för pensionärer. Det följs av **äldreförsörjningsstöd** (ÄFS) och till sist **särskilt bostadstillägg** (SBT). Bostadstillägget är det som påminner mest om bostadsbidraget till barnfamiljer, men det är långt mer generöst.

Bostadstillägget har ett fribelopp, en inkomst som varje person tillåts ha utan att stödet påverkas, beloppet är samma som garantipensionen. Ökar inkomsten över det tröskelvärdet så minskar ersättningen med en andel av den ökade inkomsten. ÄFS och SBT påminner mer om försörjningsstöd då de ska lyfta inkomsten till en viss nivå, i de fallen minskar all ökad inkomst stödet med samma summa. En stor skillnad mot försörjningsstödet är att en viss förmögenhet tillåts och att kapitalet i den egna bostaden inte räknas. Individen kan, utöver den egna bostaden ha upp till 100 000 kronor i kapital utan att ersättningen påverkas.

Beloppen som går att få, inkomsterna som tillåts och andra gränser är alla antingen definierade i kronor eller prisbasbelopp i lagstiftningen. Prisbasbeloppen höjs av regeringen varje år och ska följa inflationen. Belopp som är definierade i kronor höjs bara vid särskilda beslut från regeringen och är lätta att prioritera bort för en regering som vill lägga pengarna på annat. Men när alla priser höjs betyder det att en missad höjning är en sänkning i praktiken.

2022 höjdes garantipensionen till 2,43 prisbasbelopp för ogifta och 2,2 för vardera gifta. Höjningen har lett till att pensionärer med garantipension har fått mer pengar. Först när höjningen trädde i kraft men även i kombination med att inflationen ökade kraftigt. Eftersom garantipensionen är definierad i prisbasbelopp så var den inkomsten inflationssäkrad, till skillnad från till exempel löntagarnas inkomster. Men garantipensionen ligger även till grund för fribeloppet i

bostadstillägget. Därför fick många pensionärer mer i stöd när garantipensionen höjdes, oavsett om de hade garantipension eller inte.

På det stora hela har ekonomin blivit bättre för pensionärer under senare år, andelen som lever i ekonomisk utsatthet har minskat och är låg jämfört med andra åldersgrupper. Trots det finns det hål i skyddsnätet.

Mörkertal: En stor grupp pensionärer har rätt till bostadstillägg utan att söka, eller veta om det. Problemet har lyfts i flera år, men inget händer. Mörkertalet bedöms uppgå till omkring **135 000 pensionärer** som är fattigare än de behöver vara.

Hyresinflation: När hyrorna som de olika ersättningarna tar hänsyn till inte höjs så urholkas bidragen i takt med att de faktiska hyrorna höjs. Varje år minskar antalet kvadratmeter som den högsta tillåtna hyran räcker till. Från 90 kvadratmeter år 2000 till 59 kvadratmeter år 2026. Sedan 2022 har hyresgränsen inte justerats alls.

Lägsta godtagbara levnadsnivå släpar efter genom att inte höjas i takt med inkomsterna. Det gör att idén om vad fattiga pensionärer förväntas kunna leva på minskar i relation till den arbetande befolkningen.

IT-hinder: Pensionärer är i många fall duktiga på att hantera IT-miljöer. Men med högre ålder minskar kunnande och förmågan att hantera nya system. Problemet har lyfts återkommande, utan att tillräckliga förändringar har gjorts. Regelverket behöver förenklas och den automatiska uppgiftsinhämtningen öka. Dessutom bör Pensionsmyndigheten ges rätt att själva genomföra och föreslå förenklingar.

Förmögenhetstillväxt: Hushållen har länge uppmanats att öka sitt sparande, till exempel genom gynnande av sparande i investeringssparkonton. I takt med inflation, att fler pensionärer har lång arbetslivshistorik och högre välstånd i allmänhet så har fler större kapital att tillgå. Det har fått fler att ha kapital över gränsen för vad som tillåts, en gräns som inte har höjts sedan 2001.

Vi kan bättre

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF, 2025:5) har föreslagit en bredare översyn som skulle förenkla regelverket. Hyresgästföreningen ser det som en bra väg framåt då en rad djupare åtgärder behöver göras. I väntan på det behöver regeringen gå fram med följande reformer.

1. Återbetalningstiden behöver förlängas. Ingen pensionär ska behöva betala tillbaka mer än 5 000 kronor per år.
2. Systemen behöver förenklas och den automatiska uppgiftsinhämtningen förbättras med uppgifter för löneinkomster från arbetsgivare och förmögenhetsuppgifter från bankerna.

3. Beloppet för vilken boendekostnad som bidragen tar hänsyn till behöver höjas och indexeras efter hyresutvecklingen. En bra grund är nationell genomsnittlig hyra för 50 kvadratmeter lägenhet, ungefär 6 500 kronor.
4. Taket för vilken boendekostnad stödet tar hänsyn till behöver höjas till 10 000 kronor i månaden och knytas till det nationella snittet för 70 kvadratmeter vanlig hyreslägenhet.
5. Andelen av boendekostnaden som ersätts behöver höjas och förenklas. Upp till 6 500 kronor i månaden (50 kvm) bör 100 procent ersättning ges, intervallet därefter upp till taket bör ersättas med 50 procent.
6. Bidragens inkomstregler bör indexeras efter genomsnittliga inkomster i stället för inflationen. De bör följa inkomstbasbeloppet, inte prisbasbeloppet.
7. De olika beräkningsmodellerna för inkomsten bör slopas. Alla inkomster bör räknas på samma sätt.
8. Pensionsmyndigheten behöver få i uppdrag att informera om ersättningarna. Särskilt till grupper som av olika skäl inte ansöker om de stöd som de sannolikt har rätt till.

Två bostadstillägg och ett äldreförsörjningsstöd

Ett bostadstillägg till folkpensionen har funnits sedan i alla fall 1962. Då infördes ett kommunalt bostadstillägg med statlig medfinansiering. Lagen var en minimireglering och kommunerna tilläts ha mer generösa regler (Lag, 1962:392). Reglerna påminde om dagens, alltså att det särskilt var hushåll med låga pensioner som skulle få det och att alltför höga hyror inte sågs som relevanta att ge bidrag för. Om hushållets inkomster översteg ett visst tröskelvärde skulle stödet sänkas. Sänkningen var en andel av inkomsten över tröskelvärdet, på så sätt blev stödet lägre ju högre inkomster någon hade.

1991 infördes ett tillägg, ett *särskilt kommunalt bostadstillägg*, stödet skulle ges utöver det befintliga kommunala bostadstillägget. Lagen var tillfällig men kom att förlängas fram till 1995. Syftet var att höja pensionärers inkomst till minst samma nivå som socialbidraget i respektive kommun, eller till Socialstyrelsens vägledande socialbidragsnorm, ifall den var högre. Själva boendekostnaderna begränsade inte storleken på stödet, utan syftet var helt enkelt till för att säkerställa en lägsta konsumtionsnivå för pensionärer oavsett boendekostnader. Men det fanns särskilda inkomstgränser för när stödet började trappas ner, gränserna var beskrivna i basbelopp, inte i fasta värden så att de höjdes automatiskt i takt med det allmänna prisläget. Tröskelvärdet var satt till 1,5 basbelopp[1] för ensamboende och 1,34 för den som var gift (Lag, 1991:162). Exakt hur giftas inkomst beräknades framgår inte i lagen men sannolikt vägdes de samman på något sätt.

Det särskilda tillägget gjorde att pensionärernas inkomster höjdes upp till nivån för socialbidrag, men utan att det behövdes samma stora genomlysning av hushållets ekonomi som försörjningsstödet kräver. Det är rimligt att anta att flera pensionärer nåddes av bostadstillägget än vad som annars hade fått socialbidrag (numera försörjningsstöd).

1995 ersattes de kommunala bostadstilläggen till pensionärer med två helt statliga sådana. Ett *bostadstillägg* och ett *särskilt bostadstillägg*. Båda hade i huvudsak samma syfte som tidigare. Bostadstillägget skulle höja levnadsnivån för alla med höga boendekostnader, 85 procent av hyror mellan 100 och 4 000 kronor i månaden skulle ersättas. Avtrappning skulle ske för inkomster som översteg samma basbelopp som tidigare. Här framgår det att makars årsinkomst skall räknas gemensamt, dividerat i två. Det *särskilda bostadstillägget* skulle, som tidigare, säkerställa en lägsta acceptabel konsumtion i nivån med socialbidraget. Nu tydliggörs att det särskilda tillägget inte ska beakta allt för höga boendekostnader (Proposition, 1993/94:173). Från och med i juni samma år ändrades den lägsta acceptabla nivån från att vara kommunalt definierad nivå för socialbidrag till en nationell nivå satt till 1,22 basbelopp för ogift och 1,01 för vardera i ett gift par (SOU, 1999:52).

[1] 1,515 minus 2 procent för ogifta och 1,34 minus 2 procent för den som var gift.

Flera stegvisa förändringar gjordes, som höjningar av vilken andel av hyran som bostadstillägget skulle ge ersättning för, maximala hyror som accepterades och hur många basbelopp som ansågs utgöra lägsta acceptabla levnadsnivå.

I samband med 1990-talets översyn av socialförsäkringarna publicerades SOU (1999:52). Däri resoneras det om flera delar av systemet med, bland annat via inspel från de då olika försäkringskassorna som fanns runt om i landet. Man menade att bostadstillägget borde begränsas till dem med hel ålderspension, eller ¾ förtidspension och att systemet för avräkningen mot inkomst uppfattades som krångligt. Vidare togs det upp att flera försäkringskassor uppfattade systemet med hyresgolv, där hyrans lägsta del inte ersattes, som svår att motivera.

1995 infördes även förmögenhet formellt som en del i inkomstberäkningen så att 5 procent av förmögenheten skulle räknas som inkomst upp till en gräns, 75 000 kronor för ogift och 60 000 för den som är gift. För högre belopp skulle 15 procent av förmögenheten räknas, men förmögenhet i primärbostaden skulle inte räknas alls (Lag, 1994:308). 2001 förändrades beräkningen så att mindre summor undantogs helt och 15 procent av förmögenhet över 100 000 kronor skulle räknas för ogift (200 000 för gifta) (Lag, 2001:761). Sedan dess har reglerna kring förmögenhet inte förändrats. Lagen om äldreförsörjningsstöd beslutades 2001 och trädde i kraft 2003, målgruppen var personer som:

- inte varit bosatta länge nog i Sverige för att få tillräcklig garantipension,
- tagit ut ålderspension tidigt och därigenom har en för låg pension
- egenföretagare som inte betalat tillräckliga egenavgifter

Syftet var att överföra inkomstansvaret för pensionärer med låg pension från den kommunala socialtjänsten till staten (Proposition, 2005/06:1 U11). Stödet följer ganska nära principerna för det särskilda bostadstillägget, alltså att hushållet ska nå lägsta acceptabla konsumtionsnivån upp till en viss hyresnivå. Dessa nivåer var och är samma som för det särskilda bostadstillägget.

2010 överfördes hela lagstiftningen till socialförsäkringsbalken även om själva reglerna i allt väsentligt bibehölls. Sedan dess har mindre förändringar gjorts nästan varje år, särskilt har inkomst- och utgiftsgränserna förändrats för att inte halka efter löne- och hyresutvecklingen för mycket.

Dagens system

Idag finns det tre stödsystem utöver pension för pensionärer, sen finns även i allra sista hand, den kommunala socialtjänsten. Här nedan behandlas bostadstillägg, särskilt bostadstillägg (SBT) och äldreförsörjningsstöd (ÄFS).

Stöden ger ersättning till pensionärer som har låga inkomster och stöd ges utifrån hushållets boendekostnad, inkomst och tillgång till förmögenhet. I boendekostnader ska driftskostnader som hyra, värme och vatten räknas. Antingen efter schablon eller om de ingår i hyran. Inkomster är i stort sett alla

inkomster och då särskilt pensionsinkomsten. När det kommer till förmögenhet så räknas inte privatbostaden som förmögenhet (Lag, 2009:1053). Alla tre stöd förhåller sig till som mest 7 500 kronor i månaden i boendekostnader. Gränserna för boendekostnaderna höjdes senast 2022.

Bostadstillägget är det bredaste stödet och ges till många pensionärer. Syftet är att stötta de med låg pension, så att de kan ha högre konsumtion. Det ges som ett bostadsbidrag, alltså utifrån boendekostnader. Låga hyror ersätts generöst och högre ersätts bara lite, det ges även ett tillägg på 840 kronor för de som kvalificerar till stödet. Bostadstillägget trappas sen av så att mindre och mindre ges vid högre inkomster. I teorin går det, för ett singelhushåll, att få bostadstillägg med pensionsinkomst upp till 25 000 kronor i månaden före skatt.

Särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd påminner om försörjningsstödet, alltså att pensionärerna ska få en lägsta nivå för sin konsumtion. Därför är gränsen absolut på sätt att bidraget sänks med samma summa som inkomsten ökar. Poängen är att lyfta hushållet till en viss så kallad *skälig levnadsnivå*, men inte över den. Skälig levnadsnivå räknas efter skatt och boendekostnad och ska uppgå till 7 576 kronor för singel- och 6 094 vardera för sambohushåll år 2026.[2] Det går alltså inte att få dessa stöd om inkomsten efter skatt och boendekostnad överstiger skälig levnadsnivå. Stöden ges dock inte för boendekostnader som överstiger 7 500 kronor. I teorin går det att få något av äldreförsörjningsstöd eller särskilt bostadstillägg med pensionsinkomst upp till 15 000 kronor i månaden efter skatt.

För hushåll som trots det här stödet inte kommer upp i skälig levnadsnivå så återstår det att få hjälp av det kommunala försörjningsstödet. Det kan bero på att boendekostnaden är för hög, eller att hushållet inte har rätt till full garantipension.

Boendekostnad räknas på samma sätt för alla tre stöd (Pensionsmyndigheten, 2010:5):

Hyresrätt: Hyra, samt kostnad för vatten och uppvärmning om det inte ingår.

Bostadsrätt: Föreningsavgift, samt kostnad för vatten och uppvärmning om det inte ingår i avgiften. 70 procent av räntekostnad för bostaden.

Äganderätt: 70 procent av räntekostnad för bostaden, 70 procent av eventuell tomträttsavgäld, kommunal fastighetsavgift samt schablonbelopp för uppvärmning och drift av bostaden.

En småhusägare kan alltså betala full fastighetsavgift, ha 3 000 kronor i månaden i kostnad för drift och uppvärmning, 5 000 kronor i ränta varje månad (före ränteavdrag) och fortfarande inte ha maximal boendekostnad.[3]

[2] Lag (2010:110) anger skälig levnadsnivå i basbelopp per år. 1,5357 för singel- och 1,2353 för vardera i sambohushåll.
[3] (10 000 / 12) + 3 000 + (5 000 * 0,7) = 7 333

Bostadstillägg

Först räknas ett bidrag ut, Tabell 1 anger de bidrag som går att få i bostadstillägg beroende på vilken boendekostnad som pensionären har. Hyresintervallen delas i 2 för sambohushåll.

Tabell 1. Bostadstillägg före inkomstprövning, ensamstående, kronor/ månad, 2026

Bostadstillägg		
Intervall boendekostnad	**Andel som ersätts**	**Maximal ersättning**
0–3000	100%	3 000
3000–5000	90%	1 800
5000–7000	70%	1 400
7000–7500	50%	250
Tilläggsbelopp		840
Summa, högsta möjliga bidrag		**7 290**

Källa: Lag (2010:110)
Not: Hyresintervallen delas i 2 för vardera i sambohushåll.

Det går alltså som mest att få 7 290 kronor, det går om boendekostnaden uppgår till 7 500 kronor. Är boendekostnaden högre än så spelar det ingen roll för bostadstillägget.

Inkomstberäkning vid bostadstillägg

För bostadstillägget räknas en reduceringsinkomst ut. Antingen räknas 93 eller 100 procent beroende på vilken inkomst som avses. Tabell 2 anger beräkningsgrunden för reduceringsinkomsten.

Tabell 2. Beräkning av reduceringsinkomst, bostadstillägg för pensionärer, 2026

Bostadstillägg	**Andel som räknas**	**Belopp att dra av vid beräkning**
Garanti- och änkepension	100%	
Inkomst av kapital	100%	
Ålderspension, samt utländsk pension	93%	
Arbetsinkomst	93%	24 000 kr/ år
Förmögenhet över 100 000 kr (singel)	15%	
Övriga ink.	93%	Fribelopp

Källa: Lag (2010:110)
Not: Förmögenhet som inte räknas är 200 000 för sambohushåll.
Fribelopp, övrig inkomst vid beräkning av reduceringsinkomst: 2,43/2,2 prisbasbelopp för ensam/gift.

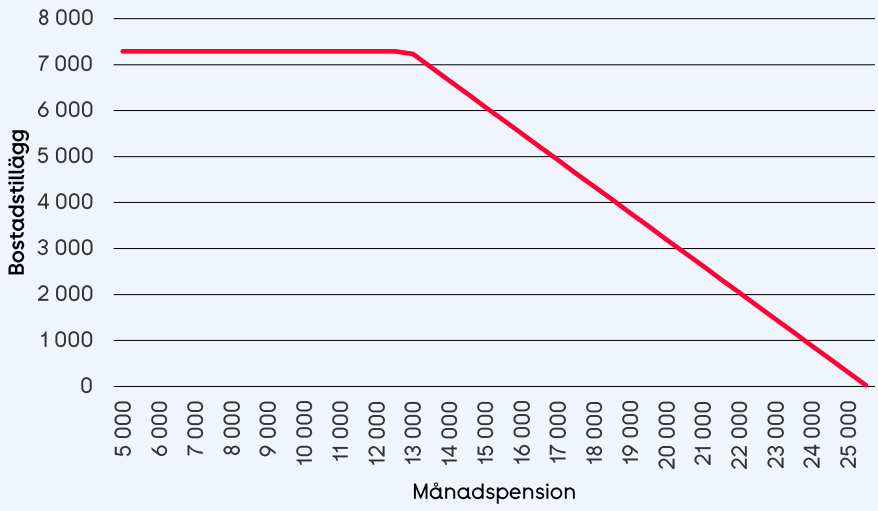
När reduceringsinkomsten har räknats ut så får pensionären behålla ett fribelopp utan att bostadstillägget minskas. För 2026 är detta fribelopp 144 000 för singel- och 130 000 vardera för sambohushåll. Fribeloppet är satt till samma nivå som full garantipension.[4] Fribeloppet kommer alltså in två gånger i beräkningen, först när hur mycket av övrig inkomst som ska räknas och sen som ett belopp som får

[4] Fribeloppet anges i prisbasbelopp, 2,43 och 2,2 för singel- respektive sambohushåll.

behållas. När fribeloppet har dragits av kvarstår det sista steget. Då minskas bidraget med 62 procent av inkomsten som är kvar.

I teorin innebär detta att hushåll kan få bostadstillägg med pensionsinkomster upp till som mest 25 000 kronor i månaden. Men då krävs det att det är en ensamboende pensionär utan annan inkomst och utan kapital som överstiger 100 000 kronor. Samt att bostadskostnaden uppgår till 7 500 kronor i månaden eller mer. Om boendekostnaden är mindre blir det högsta möjliga bidraget mindre och avtrappningen ner till noll kronor kortare.

Figur 1. Maximalt bostadstillägg efter pensionsinkomst

Not: Singelhushåll utan annan inkomst och minst 7 500 kr i boendekostnad/ månad.
Källa: Lag (2010:110).

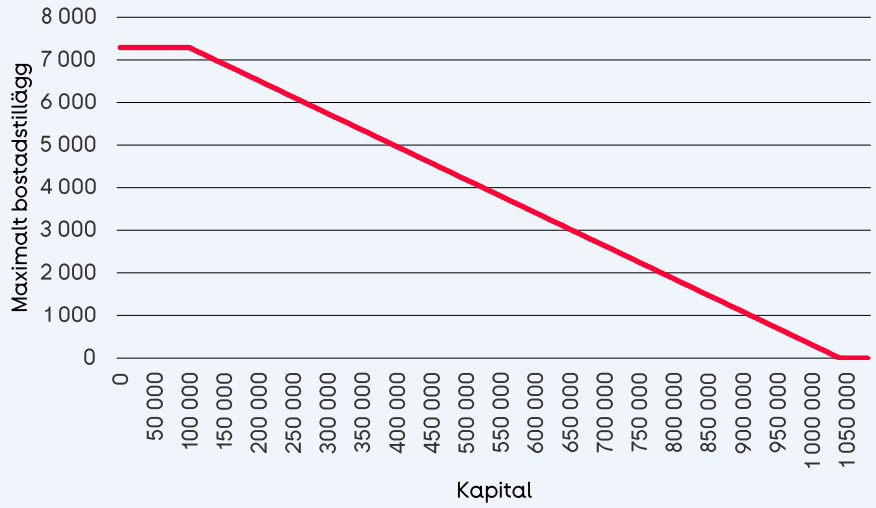
I teorin går det att ha en tillgång till ett stort kapital och fortfarande få bostadstillägg. Den som har noll kronor i pension kan, i teorin ha upp till ungefär 2 miljoner kronor i kontanta medel på banken och fortfarande få lite i bostadstillägg. Det blir så för att de första 100 000 kronorna inte räknas, över den gränsen räknas bara ungefär 9 procent av kapitalet in som reducering av bostadstillägget.[5] Det är alltså först vid ett kapital på drygt 2 000 000 kronor som inkomstschablonen helt reducerar bort bostadstillägget. Detta är dock inte särskilt relevant för de flesta hushållen eftersom de alltid har lite pension. I de fall kapitaltillgången är stor genererar den sannolikt även en kapitalinkomst, som reducerar eventuella bidrag ytterligare.

För att ändå göra en uppskattning kan bostadstillägg efter kapitaltillgång räknas för de som har full garantipension och inga andra inkomster, inte heller från kapitalet. I praktiken är det få hushåll som har kapitaltillgångar i storleksklassen som antyds nedan. Det är helt enkelt svårt att leva ett liv som gör att man bara får garantipension men ändå har hundratusentals kronor på banken.

[5] Avtrappningen är 62 procent av 15 procent av kapitalet: (0,15 * 0,62 = 0,093).

För den som bara har full garantipension, 12 000 kronor i månaden, som enda inkomst och över 7 500 kronor i månatliga boendekostnader går det att ha ett kapital på lite över 1 miljon kronor och fortfarande få lite i bostadstillägg.

Figur 2. Maximalt bostadstillägg efter kapitaltillgång

Not: Singelhushåll med bara full garantipension och minst 7 500 kr i boendekostnad/ månad.
Källa: Lag (2010:110).

Men tydligt är att det går bra att ha tillgångar på ett par hundra tusen kronor samtidigt som hushållet får ett bostadstillägg, så länge själva inkomsten är låg och boendekostnaden tillräckligt hög.

Våra grannländer har alla mer generösa gränser. Finland har samma typ av avräkning men med gränsen vid 15 000 €, motsvarande ungefär 150 000 kronor (Kela, 2026). Norge använder en långt mer generös och komplicerad modell med 333 000 norska kronor i fribelopp. För de som äger sin bostad finns ett till fribelopp upp till 700 000 norska kronor i taxeringsvärde (Husbanken, 2026). En inkomst räknas sedan ut med 5,4 procent av den överskjutande förmögenheten. I Danmark finns ytterligare en modell med lån till bostadsägare och bidrag till hyresgäster, fribeloppet där är 1 miljon danska kronor. 10 procent av förmögenhet över beloppet räknas som inkomst och 20 procent av belopp över 2,1 miljoner danska kronor (Borger, 2026).

Särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

Särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd har samma övergripande syfte: att säkerställa en skälig levnadsnivå, fast att det senare är långt mer generöst. Att det finns två olika stöd beror delvis på att särskilt bostadstillägg även används för funktionsnedsatta, då administreras det av Försäkringskassan. Det finns även detaljer som gör att vissa pensionärer kan få särskilt bostadstillägg men inte äldreförsörjningsstöd.

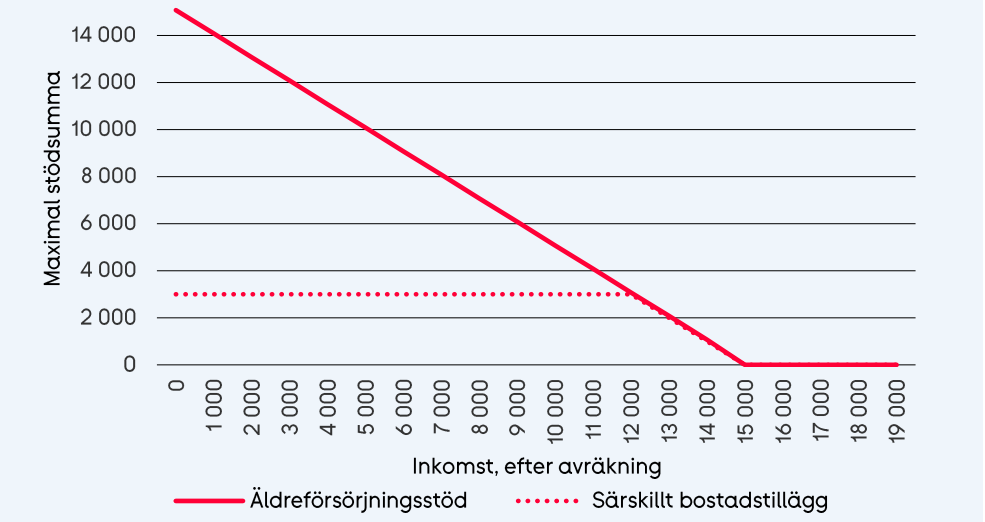
Nivån för lägsta skälig levnadsnivå är sedan 2022 satt till 1,5357 prisbasbelopp för singelhushåll och 1,2353 för vardera i ett sambohushåll. Det motsvarar 7 576 respektive 6 094 kronor i månaden för 2026. Målet är att hushållet ska ha kvar den summan efter att skatt och boendekostnader är betalda.

Inkomstberäkningen går till stor del till på samma sätt som för bostadstillägget. Men eftersom målet med ersättningen är att nå en miniminivå för konsumtion så räknas alla inkomster **efter skatt och eventuella bidrag**. Av samma skäl finns heller inget fribelopp som för bostadstillägg och inte heller någon successiv avräkning. Bidrag ges upp till skälig levnadsnivå, men inte mer.

I vissa delar skiljer sig inkomstberäkningen åt.

- SBT antar en lägsta inkomst, även om den inte finns. I systemet antas alla ha minst full garantipension. Hushåll måste även kvalificera sig för någon annan socialförsäkring för att få särskilt bostadstillägg, oftast det vanliga bostadstillägget.
- SBT räknar även bostadsbidrag och bostadstillägg som inkomst, som reduceras till 93 procent av det faktiska beloppet. Detta skapar en liten grupp som kan få SBT men inte ÄFS.
- ÄFS har ingen lägstanivå för inkomsten och hushållet måste inte få någon annan förmån för att få stödet.
- ÄFS räknar bostadsbidrag och bostadstillägg som att det minskar boendekostnaden. Alltså räknas de till 100 procent.

Figur 3. Teoretiskt maximalt stödbelopp: Äldreförsörjningsstöd och särskilt bostadstillägg efter inkomst

Källa: Lag (2010:110).

Det går alltså, som mest, att få drygt 15 000 kronor i månaden i äldreförsörjningsstöd men i praktiken är det osannolikt att någon får det. Högsta

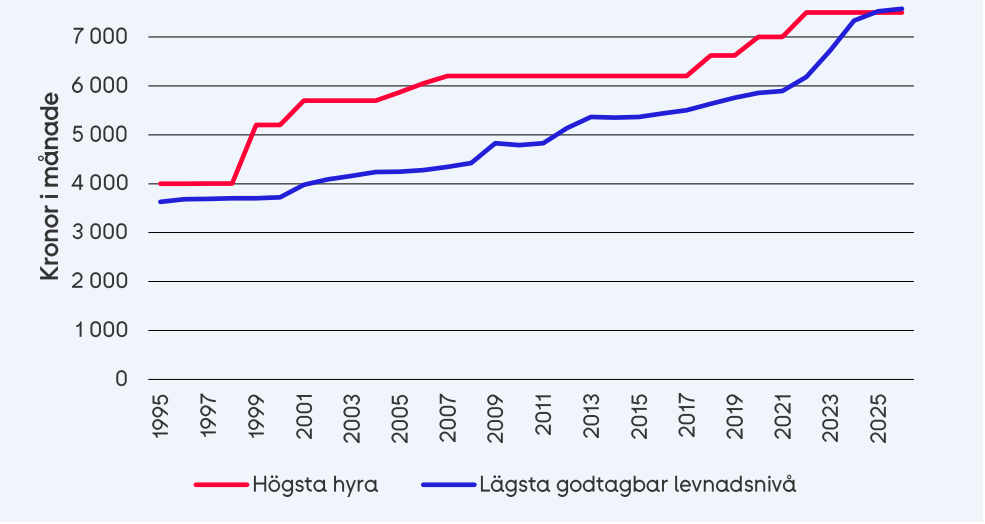
beloppet skulle förutsätta en singelboende med relativt höga boendekostnader som helt saknar annan inkomst. Det särskilda bostadstillägget ger långt mindre i maximal ersättning. Framför allt eftersom det antar att hushållet har full garantipension oavsett om det har det eller inte.

Ersättningen i praktiken och över tid

Att det i teorin går att få 7 290 och 15 000 kronor i månaden säger ganska lite om vilka summor som faktiskt betalas ut. En annan fråga är även den om hur gränserna i ersättningen relaterar till de kostnader som ersättningen förväntas hjälpa till med. Sedan 1995 har den genomsnittliga hyran ökat från 55 till 129 kronor per kvadratmeter och månad. Under samma period har den högsta månadshyran som bidraget tar hänsyn till ökat från 4 000 till 7 500 kronor.

Lägger vi ut ersättningarnas viktigaste gränser, lägsta godtagbara levnadsnivå, som sätts i prisbasbelopp och högsta boendekostnad som beaktas ser vi att de har höjts ett antal gånger de senaste 30 åren.

Figur 4. Högsta hyra och lägsta godtagbara levnadsnivå för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, 1995–2026.

Källa: Kontinuerliga förändringar i lag, se bilaga 1.

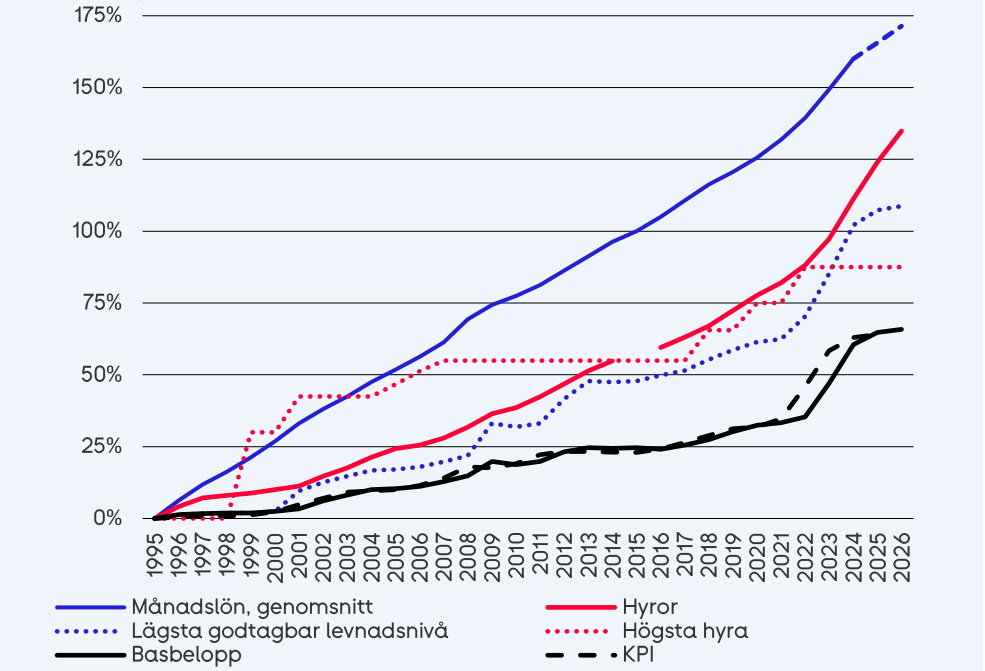
Här syns tydligt skillnaden i indexerade och fasta belopp. Den lägsta godtagbara levnadsnivån är angiven i prisbasbelopp som höjs med inflationen varje år. Dessutom sker det extra höjningar av antalet prisbasbelopp som levnadsnivån sätts till. 1995 angavs skälig levnadsnivå som 1,2 prisbasbelopp per år för singelpensionären, 2025 hade det höjts till 1,5 prisbasbelopp.

Den högsta tillåtna hyran är i stället definierad i kronor, det gör att den bara kan höjas genom att själva lagen förändras, inte av inflationen i sig. Konstruktionen gör det attraktivt för politiker att ”glömma” att höja hyresgränsen och därmed

göra bostadstillägget, i praktiken, lite mer restriktivt varje år. Sedan 1995 har den högsta hyran ändå höjts 7 gånger från 4 000 till 7 500 kronor i månaden.

För att jämföra nivåerna i bidrag kan vi lägga löneutvecklingen, inflationen, genomsnittliga hyror och basbeloppen bredvid bidragens lägst godtagbara levnadsnivå och accepterade hyror.

Figur 5. Löner, hyror, priser och ersättningsnivåer, procentuell förändring sedan 1995.

Not: För 2025 och 2026 saknas data för löner, därför prognostiseras de att öka med 3,5 procent årligen.
Källa: SCB och Pensionsmyndigheten

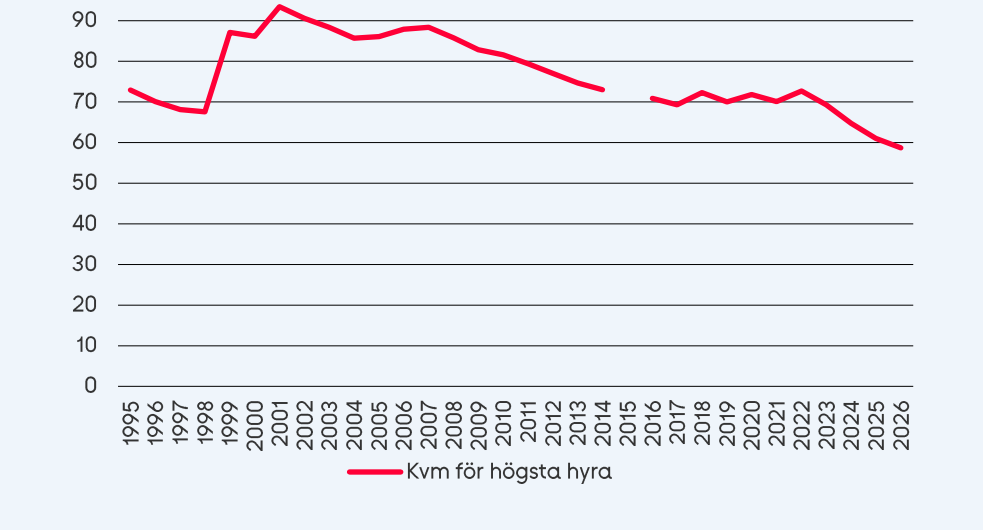
Flera saker framträder i figuren. Först och främst blir det tydligt att de genomsnittliga lönerna har ökat snabbare än ersättningarna har. Medan lönerna har ökat med 175 procent sedan 1995 har ersättningarna ökat med 88 respektive 109 procent under samma tid. Ersättningarna har inte heller följt hyrorna som har ökat med 135 procent. Däremot står sig ersättningarna väl jämfört med det allmänna prisläget.

Reglerna för högsta tillåtna hyran har stagnerat under framför allt två perioder, 2007–2017 och 2022 fram till idag. Båda perioderna sammanfaller med borgerliga regeringar vilket möjligen pekar på riksdagspartiernas olika fokus på att upprätthålla bidragens relevans.

Den lägsta godtagbara levnadsnivån har följt hyresutvecklingen bättre, särskilt under senare år. Men om målet är att upprätthålla en lägsta konsumtionsnivå bland pensionärer som påminner om den övriga befolkningens konsumtionsnivå, då borde den följa löneutvecklingen.

Figur 6 visar hur många kvadratmeter som den högsta accepterade boendekostnaden räcker till när det kommer till en genomsnittlig hyra i Sverige. Här tydliggörs även vad som händer med kraften och relevansen i ersättningen när hyresgränsen inte höjs med de genomsnittliga kostnader som den är tänkt att hantera.

Figur 6. Antal kvadratmeter som högsta accepterade hyran kan betala för, 1995–2026.

Not: Bostadstillägget och ÄFS högsta tillåtna hyra, jämfört nationella, genomsnittliga hyror.

Fram till 2001 höjdes bidragets hyresgränser snabbare än genomsnittshyrorna, 2001 kulminerade antalet kvadratmeter som den högsta hyran räckte till. Då räckte det till 91 kvadratmeter. Sedan dess har antalet kvadratmeter minskat till att numera understiga 60.

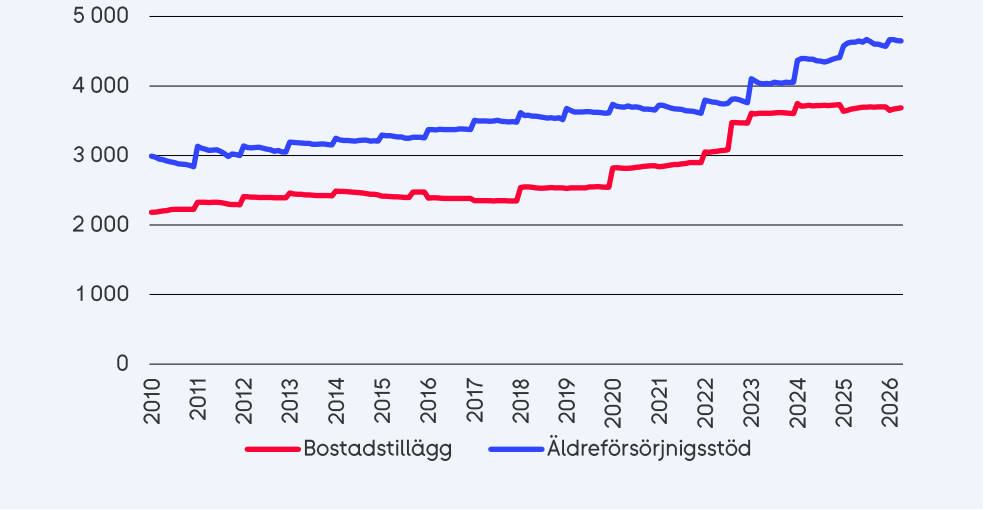
Den högsta hyran är inte densamma som att ersättningen täcker hela summan, reglerna har förändrats flera gånger och andelen som ersätts med. Dessutom påverkas de faktiska beloppen stort av andra faktorer. Under senare år har dock reglerna varit tämligen konstanta. Trots det har hyresreglerna tillåtits falla så att den högsta hyran bara räcker till 59 kvadratmeter idag jämfört med 73 kvadratmeter år 2022.

Hade taket i stället följt hyresutvecklingen sedan 1995, alltså att maximala hyran motsvarade drygt 70 kvadratmeter genomsnittlig lägenhet, skulle taket för hyran uppgå till 9 500 kronor i månaden 2026.

Beloppen som faktiskt betalas ut är lägre än maxbeloppen. I stället för 7 290 och 15 000 kronor som är de högsta möjliga bidragsbeloppen så rör det sig snarare om 3 700 kronor i månaden när det kommer till bostadstillägg (inklusive SBT) och 4 600 kronor i månaden när det kommer till ÄFS.
De genomsnittliga beloppen som betalas ut har ökat sedan 2010. Från 2 200 respektive 3 000 kronor i månaden. Framför allt ökade de genomsnittliga

beloppen efter år 2022. Tidigare än 2010 finns det inte lättillgänglig data för månatliga utbetalningar.

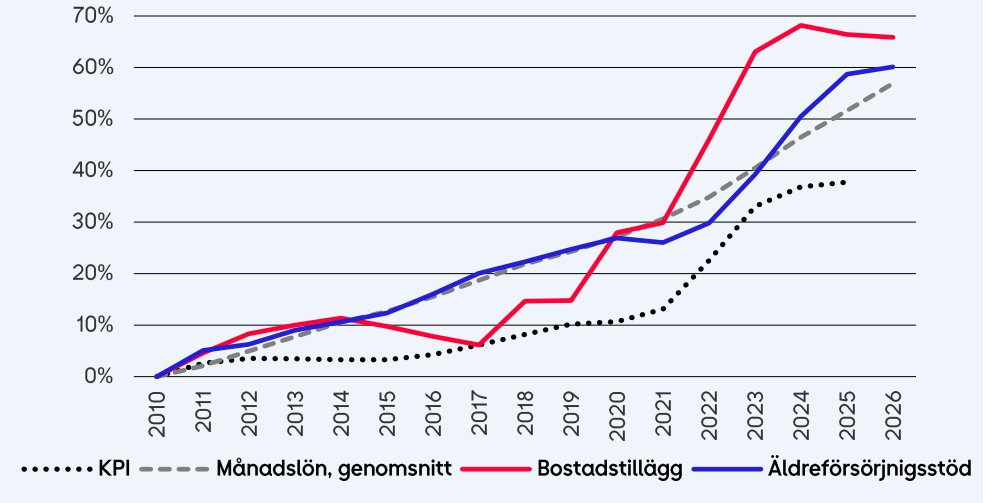
Figur 7. Genomsnittliga månatliga summor, bostadstillägg och ÄFS, 2010–2026.

Källa: Pensionsmyndigheten

Sedan 2010 har de genomsnittliga ersättningarna följt löneutvecklingen relativt väl. Det är delvis drivet av både de regelmässiga förändringarna och inflationen som har varit högre än löneutvecklingen åren 2021–2024. Till stor del beror detta på höjningen av garantipensionen 2022 och inflationsskyddet i ersättningarna.

Figur 8. Procentuell förändring sedan 2010. Genomsnittliga månatliga bidragssummor och löner samt inflation.

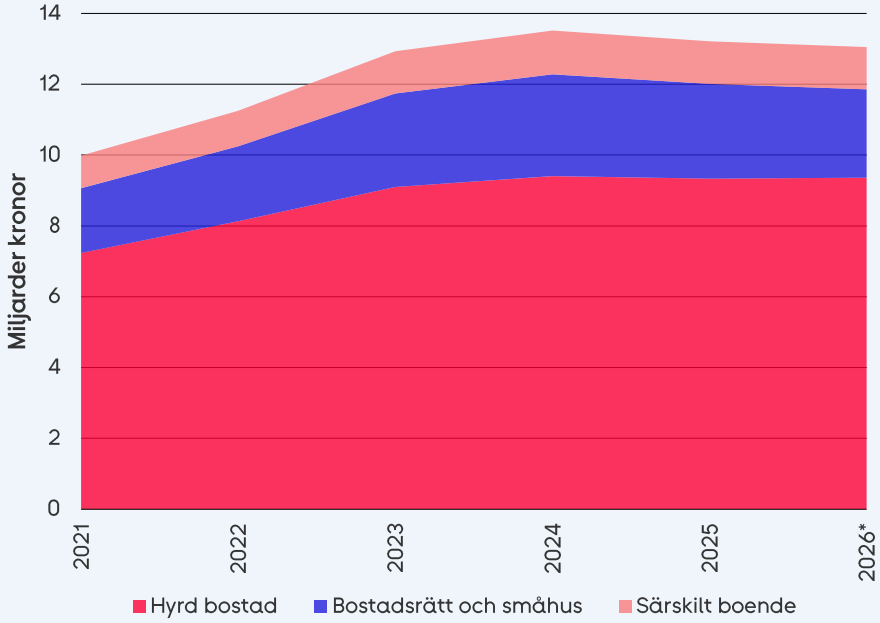

Källa: Pensionsmyndigheten och SCB.

Statens kostnader

Bostadstillägget till pensionärer, det särskilda bostadstillägget och äldreförsörjningsstödet kostade staten 13 miljarder under 2025. Fram till 2023 ökade kostnaden kraftigt sedan dess har kostnaden stabiliserats och minskat något.

Figur 9. Statens utgifter, bostadstillägg till pensionärer, per månad och typ av bostad 2021–2026, miljoner kronor.

Källa: Pensionsmyndigheten.

Det mesta av alla utbetalningar, ungefär 80 procent går till boende i hyresrätt medan ungefär 20 procent går till hushåll som äger sin bostad.

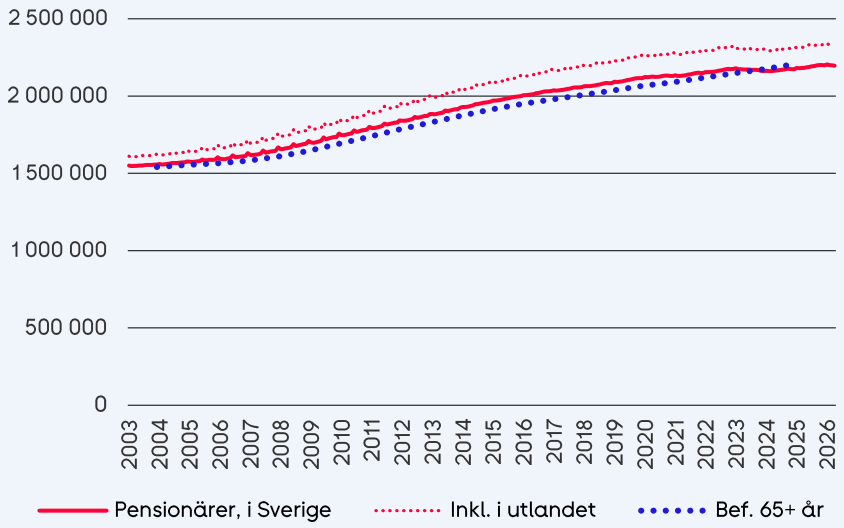
En mindre del, 9 procent, går till de som bor i särskilt boende. Vilket ändå bör ses som betydande med tanke på att särskilda bostäder utgör en liten del av alla bostadstyper.

Att kostnaden ökade kraftigt fram till 2023 hänger ihop sannolikt ihop med högre kostnader i allmänhet och ersättningarnas koppling till grundpension och inflation.

Fler pensionärer, men färre får bidrag

I Sverige finns det omkring 2,2 miljoner pensionärer, eller mottagare av allmän pension. Lägger vi till de som är skrivna utomlands rör det sig om drygt 2,3 miljoner. När det kommer till de som bor i Sverige så rör det sig i stora drag om samma som är 65+ år. Även om det finns en viss avvikelse som lär öka under kommande år när allt fler förvärvsarbetar efter att ha fyllt 65 år. Trots ökat antal äldre förvärvsarbetande kommer antalet pensionärer att fortsätta öka framöver.

Figur 10. Antal pensionärer och befolkningen över 65 år.

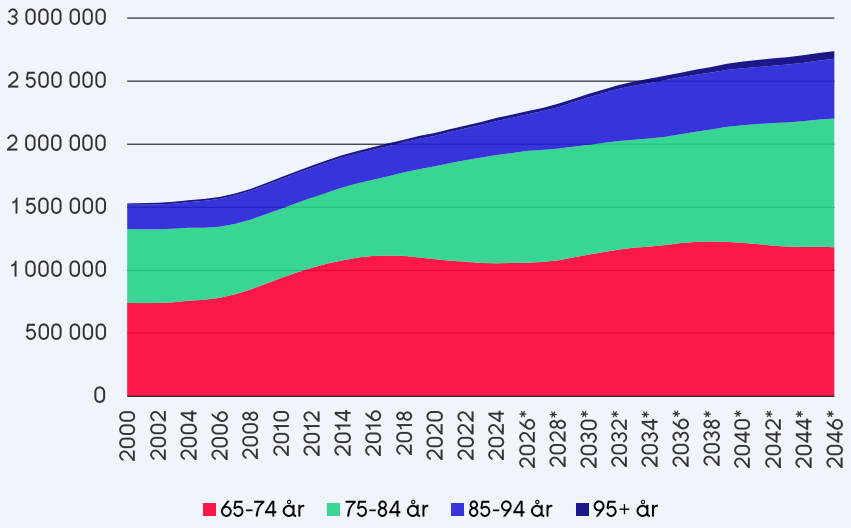

Not: Med antal pensionärer avses mottagare av allmän pension.
Källa: Pensionsmyndigheten och SCB.

Det var en kraftig ökning av antalet pensionärer från 1,5 till 2,1 miljoner under 2000-talets första 20 år. Ökningen sammanfaller med att 40-talisterna nådde pensionsålder. Sedan dess har ökningen dämpats, men uppgången pågår likväl. SCB:s befolkningsframskrivningar räknar med att antalet seniorer kommer fortsätta öka under lång tid framöver.

Visserligen är seniorerna allt oftare friska och arbetskraftsdeltagandet lär öka inom gruppen framöver. Det kompenseras emellertid av att de mycket äldre 75+ år väntas öka kraftigt de kommande 20 åren.

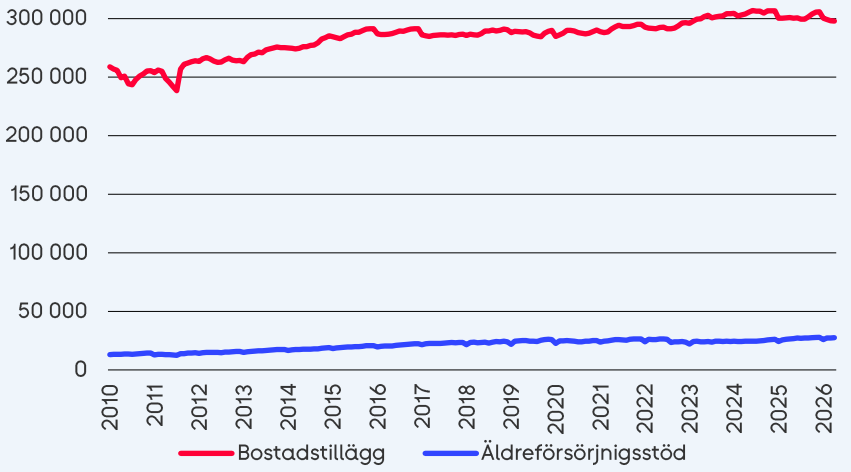
Figur 11. Aktuell och förväntad befolkning 65+ år, 2000–2046.

Not: * markerar befolkningsframskrivning.
Källa: SCB.

Seniorer som är i relativt arbetsför ålder, 65–74 år, förväntas vara stabilt under kommande år medan gruppen ännu äldre fortsätter växa. Många år med pension innebär fler år med låg pension när åren efter att tjänstepensionen har tagit slut. I viss mån motverkas det av att fler (kvinnor) har egen inkomstpension. Trots att 40-talisterna successivt försvinner så ökar alltså andelen och antalet äldre. Det antyder att behovet av bostadstillägg bör ha ökat och kan förväntas öka framöver. Trots det har antalet mottagare av såväl bostadstillägg som äldreförsörjningsstöd varit mycket stabilt under 2000-talet, särskilt sedan 2015.

Figur 12. Mottagare av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, 2010–2026.

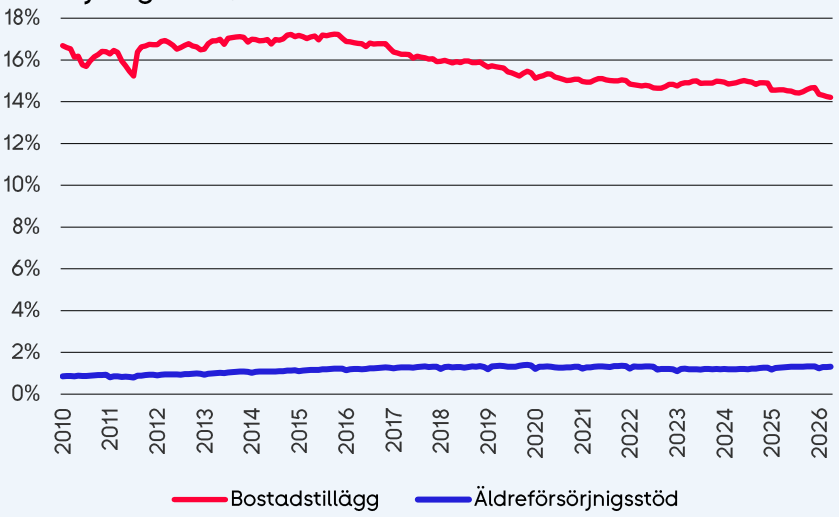
Not: I antal med bostadstillägg ingår även de med särskilt bostadstillägg.
Källa: Pensionsmyndigheten.

Det rör sig totalt om ungefär 300 000 mottagare, i statistiken för bostadstillägg ingår alla som får särskilt bostadstillägg och i princip alla som får äldreförsörjningsstöd får även bostadstillägg.

Riksrevisionen pekade i RiR (2019:22) på att det finns ett stort antal pensionärer som borde ha rätt till att få bostadstillägg, men som av olika anledningar inte ansöker om det. Pensionsmyndigheten uppmanades att utforma en informationskampanj om möjligheten att söka bostadstillägg.

Sedan dess har andelen av alla pensionärer som får bostadstillägg fortsatt att minska.

Figur 13. Andel pensionärer med bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, 2010–2026.

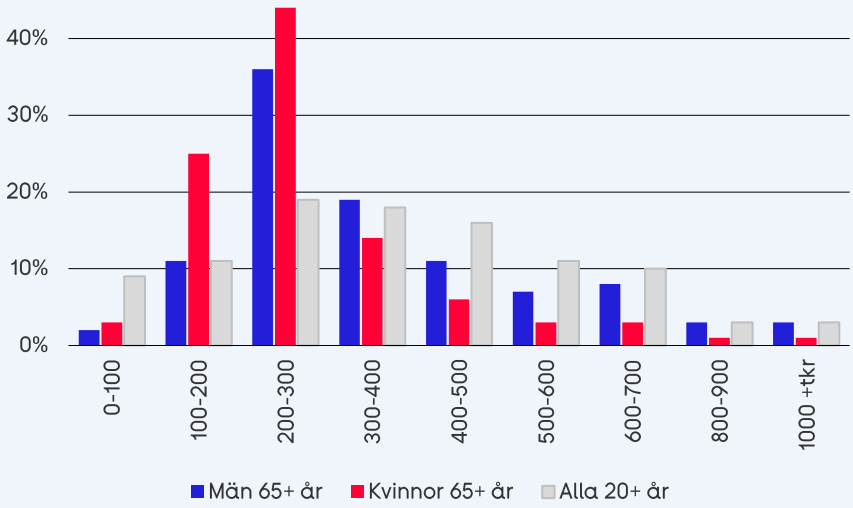
Not: Med pensionärer avses mottagare av allmän pension som bor i Sverige. I andel med bostadstillägg ingår de med särskilt bostadstillägg.
Källa: Pensionsmyndigheten

Pensionärers ekonomiska situation

Pensionärer lever, precis som alla andra med mycket olika sorters ekonomi. Vissa deltidsarbetar, många har ett privat pensionssparande, avtalspension och allmän pension. En del får bara garantipension och andra får inte ens det.

Pensionärer har i allmänhet lägre inkomst än befolkningen i allmänhet. Bland pensionärer är inkomster omkring 250 tusen kronor per år det normala. Medan det i befolkningen som helhet snarare är ett brett spann på 200–500 tusen kronor som är det normala.

Figur 14. Inkomster, män och kvinnor 65+ år, samt alla 20+ år, 2024.

Källa: SCB

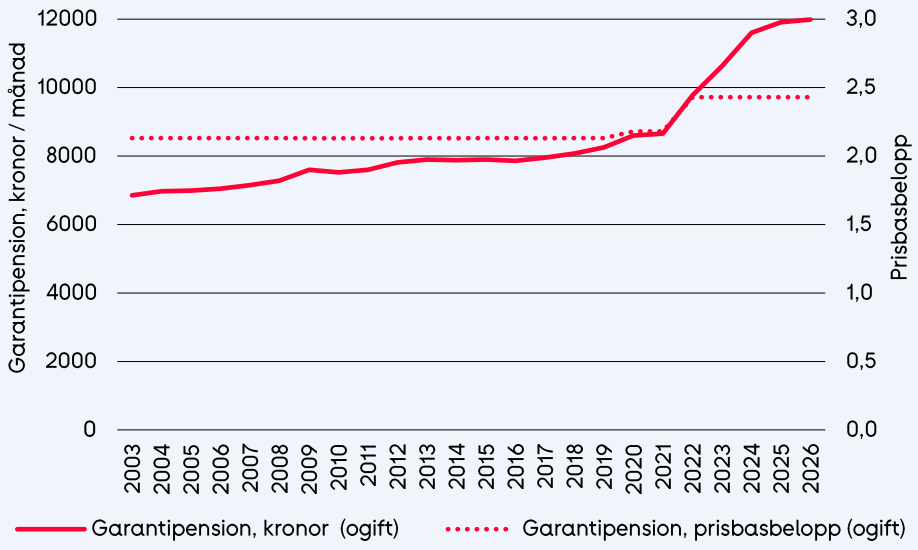
Inkomstskalan är tydligt sammanpressad för pensionärer jämfört med hela befolkningen. Det är även tydligt hur garantipensionen lyfter de med allra lägst inkomst så att mycket få pensionärer har inkomster som understiger 140 tusen kronor per år. Det är även tydligt hur mycket lägre kvinnors pension är jämfört med män.

I SCB:s mer detaljerade data framgår det att ungefär 5 procent av alla män och 6 procent av alla kvinnor som är över 65 år har inkomster under 140 000 kronor per år. Men även att flesta pensionärer har inkomster som överstiger garantipensionen. 89 respektive 85 procent av alla män och kvinnor över 65 år har en årsinkomst över 160 000 kronor.

Pensionen är alltså för de allra flesta beroende på den inkomst och genom det den pensionsrätt som tjänats in under arbetslivet. För de med mycket låg pension ges garantipension upp till en viss nivå. Garantipension ges till alla som har varit bosatta i Sverige i 40 år om bosättningstiden understiger det minskas pensionen med 1/40 för varje år.

Sedan 2022 är garantipensionen 2,43 respektive 2,2 prisbasbelopp för ogifta respektive för vardera gifta. Det översätts 2026 till 11 988 och 10 853 kronor i månaden. Prisbasbeloppen bestäms politiskt men höjs med inflationen varje år och med det även garantipensionen. Utöver det höjs ibland regeln för hur många basbelopp som garantipensionen är, sedan 2003 har det skett 2 gånger. När garantipensionen höjs så höjs även fribeloppet i bostadstillägget, vilket gör att höjningarna påverkar fler än mottagare av garantipension.

Figur 15. Garantipension, kronor och prisbasbelopp, ogift, 2003–2026.

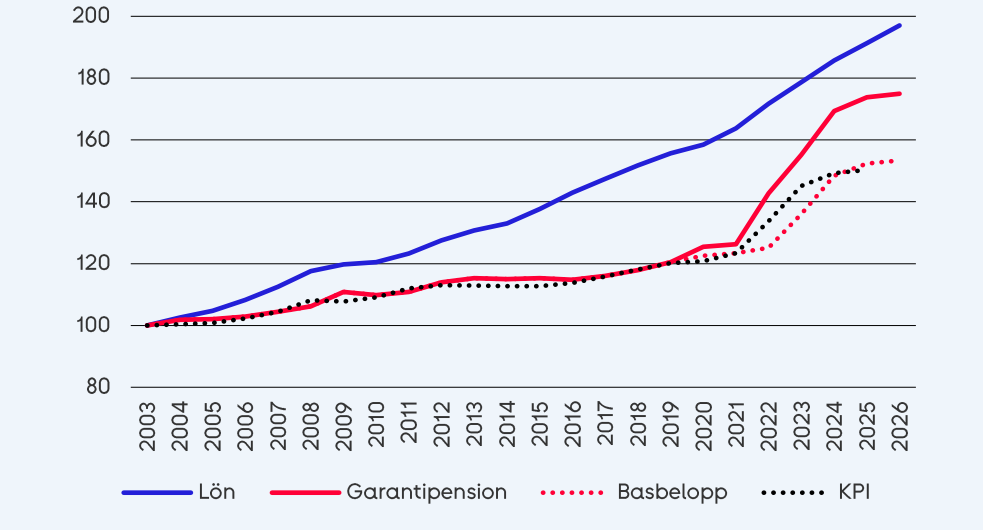

Källa: SCB, Pensionsmyndigheten (2024), DS (2009:53), Proposition (2018/19:134) och Proposition (2021/22:269).

Garantipensionen följer alltså automatiskt priserna i samhället om inget beslut tas. Det betyder att den lägsta nivån, utan aktiv höjning hålls realt konstant över tid och att levnadsnivån vare sig höjs eller sänks. Samtidigt blir det sannolikt ohållbart att hålla sig till en konstant levnadsnivå under mycket lång tid. För att kunna agera i samhället förutsätts medborgare kunna ha mer eller mindre moderna konsumtionsmönster och vad det är förändras över tid. Dras perspektivet ut över lång tid är det orimligt att hävda att en acceptabel konsumtionsnivå på 1930-talet ska vara acceptabel 2030. Därför blir det ohållbart att något som garantipensionen ska vara definierad i samma antal prisbasbelopp över lång tid, även om den justeras efter inflationen.

Jämförs garantipensionen med löneutvecklingen så har den släpat efter, det är även tydligt hur stor skillnad höjningen av garantipensionen till 2,43 prisbasbelopp gjort för nivån. Utan den hade garantipensionen varit betydligt lägre idag.

Figur 16. Löner, garantipension, prisbasbelopp och KPI 2003–2026. Indexerat: 2003 = 100.

Källa: SCB, Pensionsmyndigheten (2024), DS (2009:53), Proposition (2018/19:134) och Proposition (2021/22:269).

Den röda linjen visar utvecklingen för garantipensionen, skillnaden mot den prickade linjen visar hur garantipensionen har utvecklats om den bara följt basbeloppet, utan den särskilda höjningen 2022. Den blåa linjen visar den generella löneutvecklingen under samma period.

Höjningen av garantipensionen har varit en del i att minska andelen fattiga pensionärer. När inflationen var som kraftigast 2022–2024 gav kopplingen till prisbasbelopp en extra skjuts till garantipensionen jämfört med lönerna i samhället. Med det sagt så har garantipensionen ändå tappat i förhållande till lönerna sedan 2003. Lönerna har ökat med 97 procent sedan dess och garantipensionen med 75 procent.

SCB använder måttet *låg ekonomisk standard* för att mäta en sorts fattigdom. Med det avses de som har mindre än 60 procent av hela den vuxna befolkningens medianinkomst efter skatt och bidrag. SCB redovisar måttet sedan 2011, under hela perioden har pensionärer, särskilt äldre pensionärer, haft högre andel fattiga än andra. Sedan 2021 har ett skifte inträtt så att pensionärer numera har lägre andel fattiga än andra åldersgrupper. För 80+ åringar har det fallit från 22 till 12 procent (SCB, 2026). Flera effekter driver fenomenet utöver senare års högre garantipension. Kvinnliga pensionärer har oftare en bakgrund med heltidsarbete idag jämfört med tidigare. Sysselsättningen bland invandrare har dessutom ökat kraftigt under många år, vilket kan ha bidragit till högre pensionsinkomster i gruppen.

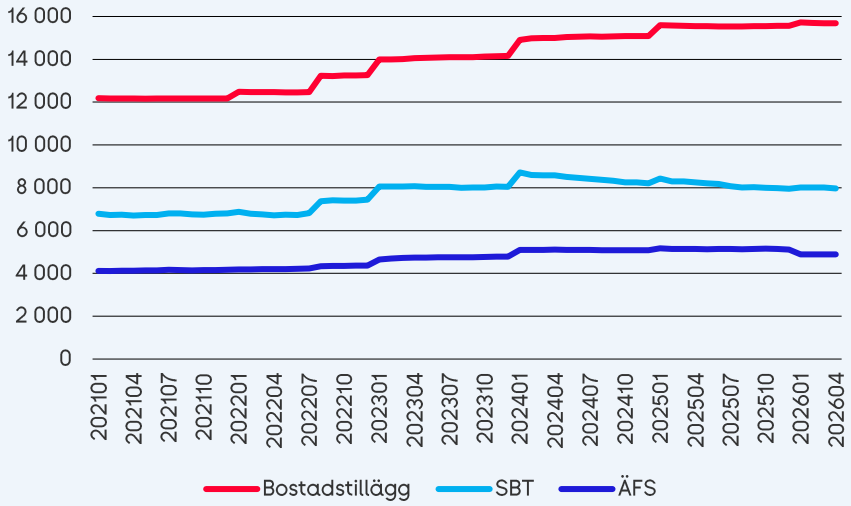
Men 12 procent av pensionärerna över 80 år är fattiga och 9 procent av pensionärerna under 80 år.

De som får bidrag

Bostadstillägget ges ut till ungefär 300 000 pensionärer varje år, ungefär 3 600 av dessa tar dessutom emot särskilt bostadstillägg. Äldreförsörjningsstöd ges till ungefär 27 000 pensionärer varje år. De flesta som tar emot bidragen är kvinnor men deras andel minskar. De flesta som får ersättning bor i hyresrätt men ungefär en av fem som får bostadstillägg äger sin bostad. Bostadstillägget är det bredaste av de tre stöden precis som tanken var när det utformades. Därefter kommer ÄFS och sedan SBT.

Mottagarna av bostadstillägg har högst egna inkomster, följt av SBT. Mottagare av ÄFS är i genomsnitt i en värre ekonomisk situation med mycket låga egna inkomster. Inom ÄFS finns även en stor grupp, omkring 25 procent, som helt saknar inkomster. Figur 17 redovisar mottagarnas inkomster som genomsnitt per grupp. Inkomsterna avser de som anmäls vid ansökan om stöd, alltså är det i huvudsak mottagarnas egen pension. För ÄFS redovisas bara de som har inkomst.

Figur 17. Bidragsmottagarnas bidragsgrundande inkomster, genomsnitt, 2021–2026.

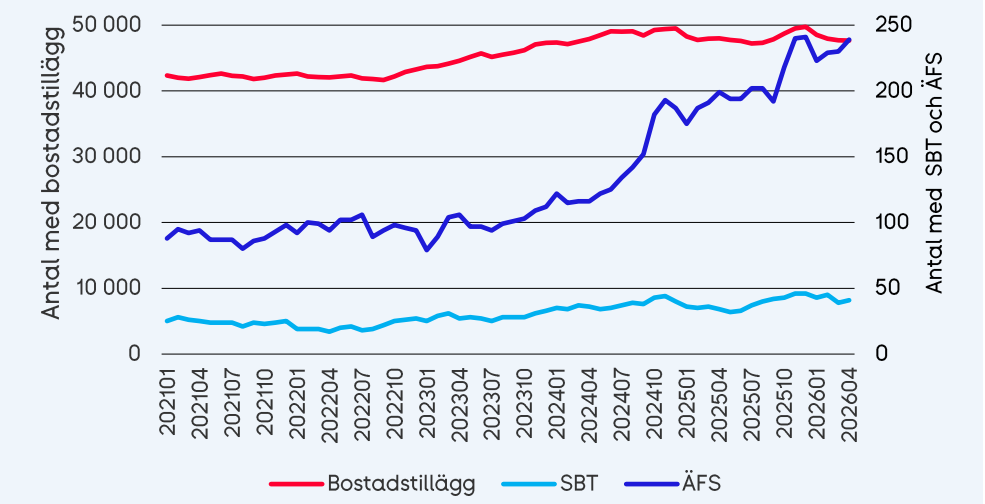

Källa: Pensionsmyndigheten.
Not: ÄFS visar genomsnitt för de som har inkomst

Inkomsterna hos mottagare av bostadstillägg följer en förväntad progression där genomsnittsinkomsten ökar varje år, för mottagare av SBT följde inkomsterna en liknande bana fram till 2024 när inkomsterna började minska. Bland mottagarna av ÄFS stagnerade inkomsterna samma år och har sedan i januari 2026 skiftat nedåt. Det är inte tydligt vad detta beror på. Men det har skett ett ökat inflöde av mottagare av stöden under samma period, så det kan röra sig om en förändring bland mottagarna.

Hushållen som har förmögenhet som överstiger 100 000 kronor per person har vuxit inom varje grupp, även själva antalet är mycket lågt bland mottagare av SBT och ÄFS.

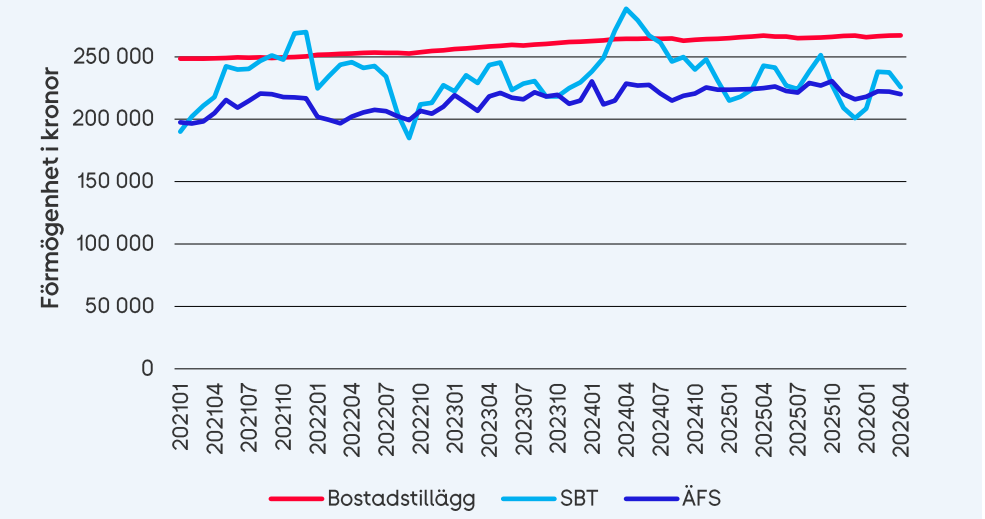
Figur 18. Bidragsmottagare med förmögenhet över 100 tkr, 2021–2026.

Källa: Pensionsmyndigheten.

Bland mottagarna av bostadstillägg är det numera knappt 50 000 eller 16 procent av mottagarna som har en förmögenhet. För mottagare av ÄFS har visserligen antalet vuxit, från 100 till dagens 240 mottagare. Bland mottagare av ÄFS och SBT har ungefär 1 procent en förmögenhet som överstiger 100 000 kronor.

Figur 19. Genomsnittlig förmögenhet, 2021–2026.

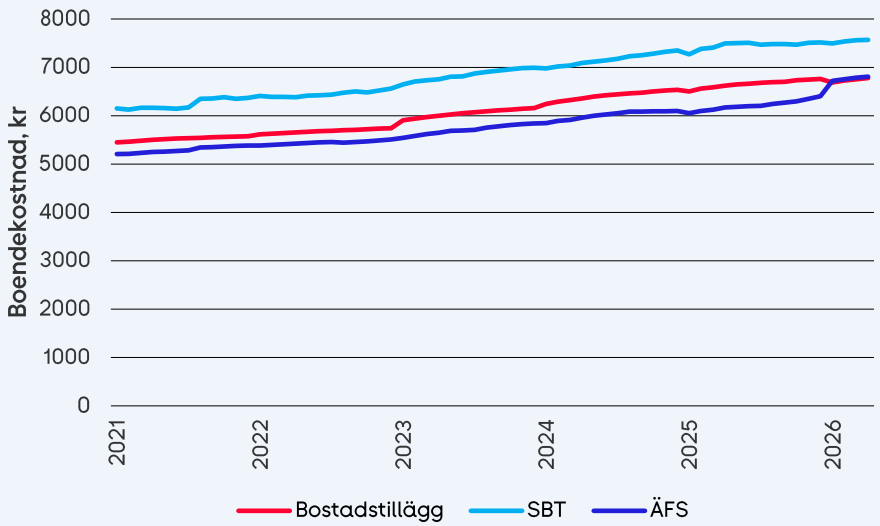

Not: Anser de med förmögenheter över 100 000 kronor per person.
Källa: Pensionsmyndigheten.

Den genomsnittliga förmögenheten växer sakta bland mottagarna. Att värdet fluktuerar bland mottagarna av SBT och ÄFS beror på det låga antalet. På det stora hela verkar storleken på förmögenheten vara relativt lika, omkring 250 000 kronor över fribeloppet, alltså ungefär 350 000 kronor.

Boendekostnaderna ökar även de inom alla grupper från att 2021 varit omkring 6 500 kronor i månaden till att snarare vara omkring 7 000 kronor.

Figur 20. Genomsnittlig boendekostnad, 2021–2026.

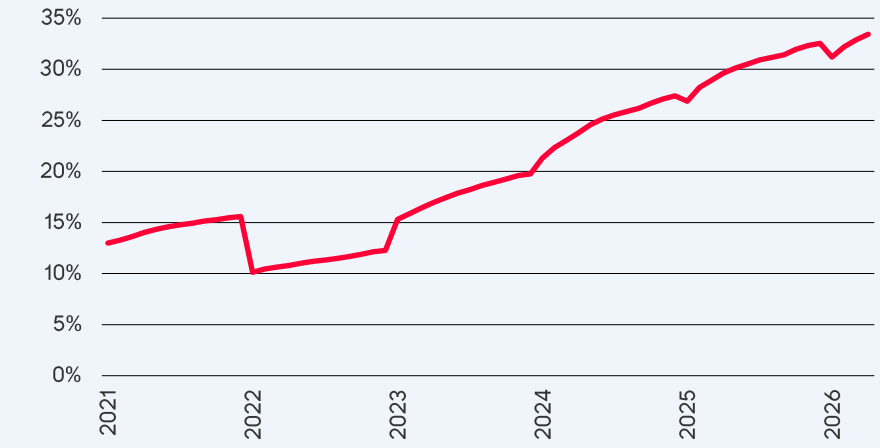

Källa: Pensionsmyndigheten.

Bland mottagare av särskilt bostadstillägg överstiger den genomsnittliga boendekostnaden nu den övre gränsen för vad bidraget tar hänsyn till. Avvikelsen i trendlinjen för ÄFS i januari 2026 beror på en ny beräkningsmodell inom pensionsmyndigheten och inte förändrade hyror hos mottagarna.

Andelen med bostadstillägg, vars boendekostnad överstiger gränsen för vad bidraget tar hänsyn till ökar, från vart tionde hushåll 2022 till vart tredje 2026.

Figur 21. Mottagare av bostadstillägg med boendekostnad över gräns.

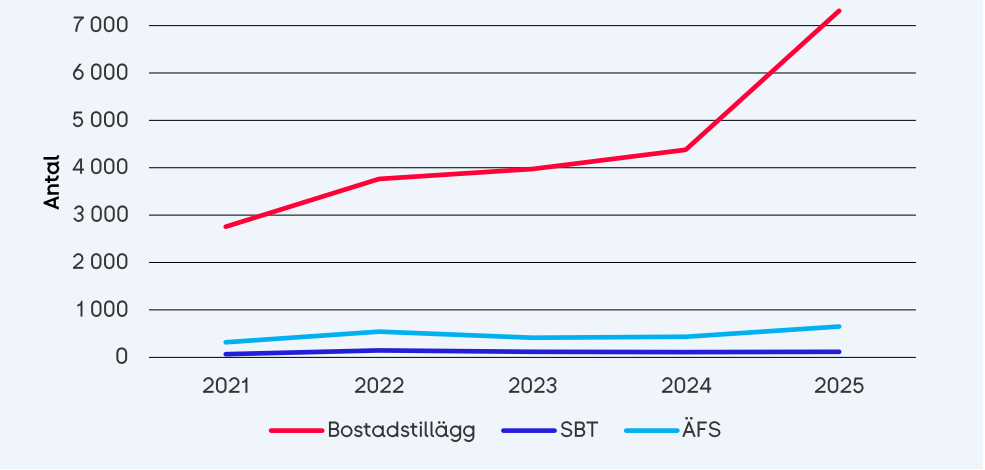

Källa: Pensionsmyndigheten.

Återbetalningskrav

Relativt få mottagare drabbas av återkrav men antalet har ökat med 165 procent bland mottagare av bostadstillägg, 69 procent bland SBT och 104 procent bland ÄFS. Med det sagt rör det sig om 7 000 av 300 000 mottagare av bostadstillägg, knappt 2,5 procent och 78 respektive 334 mottagare av SBT och ÄFS.

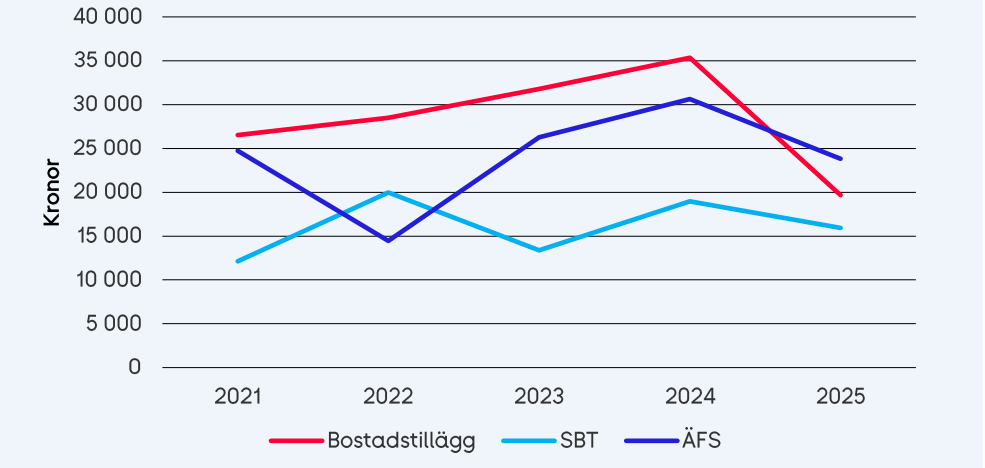
Figur 22. Antal nya återkrav, 2021–2026.

Källa: Pensionsmyndigheten.

Även om andelen återkrav är begränsat så ökar det kraftigt och beloppen kan vara betydande. Pensionsmyndigheten har inte tillgång till bankuppgifter annat än vid särskilda granskningar, så kan det ta fler år innan felaktigheter uppdagas. I Ystad behövde ett dödsbo betala tillbaka 60 000 kronor av den avlidnes bostadstillägg efter att det framkommit att förmögenheten varit felaktigt inrapporterad under flera år (YA, 2026). De vanliga beloppen är emellertid lägre.

Figur 23. Genomsnittligt belopp i återkrav, 2021–2026.

Källa: Pensionsmyndigheten.

För bostadstillägget och ÄFS rör det sig om återkrav på ungefär 25 000 kronor. De genomsnittliga stödbeloppen som betalas ut är ungefär 50 000 kronor per år när det kommer till dessa två. För SBT rör det sig om något lägre belopp i återkrav, omkring 15 000 kronor, men som likväl kan antas vara svåra att betala för enskilda hushåll.

De höga beloppen är sannolikt svåra att hantera för hushållen som drabbas av återbetalning. Återbetalningstiden är som längst 12 månader, vilket sannolikt upplevs som en kort period för hushåll som har sökt stödet.

Pensionsmyndigheten arbetar sedan 2025 med handlingsplanen *Rätt från början*. Handlingsplanen är ett svar på ett regeringsuppdrag och ska ”stärka förmågan att återkräva felaktiga utbetalningar och öka återbetalningen av felaktigt utbetalade ersättningar”. Det ingår i samma arbete en tillfällig satsning på att öka myndighetens förmåga att återkräva felaktiga utbetalningar (Pensionsmyndigheten, 2025).

I handlingsplanen presenteras en beskrivning av varför problemet med felaktiga utbetalningar uppstår inom Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. De felaktiga utbetalningarna orsakas till 80 procent av ändrade förhållanden som inte anmäls av mottagarna. 12 procent orsakades av ändrade förhållanden, som anmälts men inte handlagts och 5 procent av felaktiga uppgifter vid ansökan

Orsaken bakom de felaktiga uppgifterna är till 56 procent fel anmäld förmögenhet, 29 procent felaktiga inkomster och till 15 procent felaktiga boendekostnader.

Det rör sig oftast om att beslutsunderlagen är inaktuella, inte att mottagarna medvetet fuskat eller gett felaktiga uppgifter. Det kan vara svårt att ange rätt uppgifter och målgruppen är dessutom sådan att flera kan uppleva svårigheter med digitala ansökningar.

Felaktiga utbetalningar kan vara både högre och lägre än vad som är korrekt. Mottagarna kan många gånger missa att redovisa minskad förmögenhet eller höjda boendekostnader, vilket leder till att bland annat bostadstillägget blir mindre än vad det skulle vara om rätt information hade rapporterats in.

Åtgärdsförslag för att förenkla och förbättra administrationen

Åtgärder föreslagna av Pensionsmyndigheten (2025):

- Regeringen bör tillsätta en regelöversyn av bostadstillägget i syfte att automatisera en större del av uppgiftslämnandet till myndigheten. Så att en större del av de ändrade förhållanden anmäls automatiskt och leder till automatisk omräkning av ersättningar.
- Att myndigheten får större möjlighet att dela uppgifter med varandra.
- Att informationsutbytet med andra länder förbättras, särskilt för att få bättre information om eventuell utländsk pension.

- Flera interna genomförda systemåtgärder redovisades, som uppdaterade IT-system och olika sätt som myndigheten arbetar för att förbättra möjligheten att utbetalningar är korrekta från början.

Arbetet med att begära in korrekta uppgifter för att kunna fatta beslut är administrativt krävande. Det är sannolikt ett skäl till att det byggts upp en stor kö av pågående ärenden som ska hanteras.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF, 2025:5) granskade stödet. I huvudsak för mottagare med sjuk- och aktivitetsersättning. Men förändringarna som föreslogs berörde ersättningens alla delar. De föreslagna förändringarna kräver sannolikt mer omfattande analys innan de kan implementeras:

- beräkna inkomst av tjänst utifrån aktuella månadsuppgifter från arbetsgivare
- inhämta uppgifter om förmögenhet från banker
  - fördelar nämns med att skapa ett förmögenhetsregister
- schablonuppräkna hyror.

Äldre förslag från ISF har varit att dela bostadstillägget i tre delar. En del skulle överföras till garantipensionen (och motsvarande för funktionsnedsatta) utan behovsprövning. En annan del skulle få enkel behovsprövning utifrån reda kända uppgifter och en sista del finnas kvar med liknande behovsprövning som idag.

ISF påpekar att det visserligen skulle öka antal mottagare och eventuellt även summorna som betalas ut till befintliga mottagare. I gengäld skulle den administrativa bördan minska och mörkertalet minska, alltså antalet som har rätt till, men som inte söker och får bidraget.

Mörkertal: Rätt till stöd, men utan att veta om det

2019 redovisade Riksrevisionen sin genomgång av mörkertalet inom bostadstillägget (RiR, 2019:22). Granskningen gällde både funktionsnedsatta och ålderspensionärer. Riksrevisionen använde 2016 som granskningsår och fann att omkring 129 000 pensionärer sannolikt hade rätt till bostadstillägg då utan att få det. Hälften av dessa, 65 000, uppskattades leva som ekonomiskt utsatta, med en ekonomisk standard under 60 procent av medianen i befolkningen. Bland pensionärer beräknades tillgången till bostadstillägg kunna göra att ungefär 40 000 skulle sluta räknas som ekonomiskt utsatta.

Riksrevisionen uppmanade både Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten att stärka sitt arbete med att minska mörkertalet. Pensionsmyndigheten uppmanades att:

- Öka inslaget av automatiserad informationsinhämtning
- Öka kvalitetsuppföljning i avslagsärenden, i syfte att öka hjälpen till berättigade att inkomma med korrekt underlag

Pensionsmyndigheten (2020) redovisar mörkertal fram till 2017. Där uppskattades det uppgå till 118 000 för bostadstillägget och 17 000 för ÄFS. Mörkertalet hade då minskat 3 år i rad från 140 000 för bostadstillägget och från 20 000 inom ÄFS. Myndigheten bedömde att om hela mörkertalet försvann skulle andelen pensionärer med låg ekonomisk standard minska från 15 till 13 procent. Något som nämns som en svag koppling. Effekten är ungefär hälften av bedömningen i RiR (2019:22).

Huruvida mörkertalet har minskat under senare år är oklart, Pensionsmyndigheten menar att höjningen av garantipensionen 2022 sannolikt har lett till ett ökat mörkertal (Pensionsmyndigheten, 2023).

En uppskattning av mörkertalet kan göras via antalet som rapporterats. RiR (2019:22) angav att mörkertalet, som andel av alla pensionärer, uppgick till 6,4 procent och Pensionsmyndigheten (2020) bedömde det till 5,8 procent. Om mörkertalets andel av pensionärerna är stabilt så innebär det att det rör sig om 130 000–140 000 pensionärer som har rätt till bostadstillägg 2026, men som inte får det. För äldreförsörjningsstöd rör det sig om ungefär 22 000 pensionärer. Det rör sig sannolikt om samma hushåll i de flesta fallen.

Den offentliga debatten

Pensionärernas riksorganisation (PRO), SPF Seniorerna, SKPF Pensionärerna och Riksförbundet PensionärsGemenskap (RPG) skickade 2024 en skrivelse till regeringen (PRO med flera, 2024). Organisationerna vill att:

- Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten får i uppdrag att minska felutbetalningarna i syfte att minska antalet återkrav,
- återbetalningstiden vid fel förlängs från dagens 12 månader,
- Pensionsmyndigheten får uppdrag att: själva förenkla och föreslå regelförändringar som förenklar ansökningsförfarandet, informera om möjligheten att söka bostadstillägg till fler och att påminna befintliga mottagare om att rapportera förändringar som ny hyra.

PRO (2026) skriver även på sin hemsida att de vill att taket för hyran i bostadstillägget höjs till 8 000 kronor i månaden och att andelen som ersätts höjs till 100 procent.

PRO kritiserar fokuset på att söka felutbetalningar och de snäva villkoren för återbetalning. De menar att systemet är svårt att hantera för målgruppen och att felen är oavsiktliga (PROpensionären, 2025)

SKPF kritiserar gränsen för kapitalinnehav och att den inte höjts på 25 år samt de komplicerade systemen för att ansöka om bostadstillägg (News55, 2026).

Hyresgästföreningen och PRO tar gemensamt upp i Svd (2026) att bostadstillägget måste reformeras. Särskilt måste alla gränser inflationssäkras och flera uppdateras. Mörkertalet och att ansökningsförfarandet är komplicerat kritiseras med.

SPF Seniorerna (2026) skriver om bostadstillägget och hur reglerna inte följt med hyrorna. Rapporten beskriver hur det i allt färre kommuner går att få tag i en hyresrätt som är inom gränserna för vad bostadstillägget kan ersätta. Det gör stödet allt mindre relevant för varje år som går. Utredningen föreslår att högsta möjliga belopp måste öka, men anger inte vilka regler i bostadstillägget som behöver reformeras. SPF Seniorerna anger att det maximala beloppet behöver öka till minst 9 290 kronor i månaden, från dagens 7 290.

Ett bättre system

De bostadsrelaterade stöden till pensionärer: bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd fungerar bättre än motsvarande stöd till barnfamiljer. Stöden till pensionärer är delvis indexerade efter inflationen och har, utöver det, höjts kontinuerligt. Höjningarna är tillsammans med höjd garantipension sannolikt skälet till att pensionärernas ekonomiska utsatthet har minskat under senare år. Trots det finns en rad problem som är gemensamma för alla tre stöd:

- Inrapporteringen av uppgifter är onödigt krånglig för målgruppen.
- Den svåra uppgiftslämningen leder till återkrav på betydande belopp med kort återbetalningstid (12 månader).
- De boendekostnader, hyra, som bidraget tar hänsyn till och den förmögenhet som mottagaren får ha är beskrivet i fasta belopp och uppdateras inte. De är dessutom onödigt komplicerade.
- Bidragens indexerade regler följer inflationen, inte löneutvecklingen. När beloppen minskar jämfört med vanliga löner blir bidragsmottagarna, relativt sett, allt fattigare över tid.
- Komplicerade inkomstberäkningar gör det svårt att förstå vad som ger rätt till bidrag.
- 130 000 – 140 000 pensionärer bedöms ha rätt till stödet utan att söka det och lever därför fattigare än de skulle behöva.

Problemen leder till att fler pensionärer lever i fattigdom och att färre kan leva sina liv som de önskar. I förlängningen drabbas bostadsmarknaden när färre pensionärer kan efterfråga en ny eller bättre anpassad bostad än den de har idag.

Pensionärer är inte vilken grupp som helst, många är kunniga och vana att hantera digitala system, men med ökande ålder minskar dessa färdigheter. Det ställer högre krav på lätthanterliga ansökningar och regelverk. Särskilt när fysiska kontor och handläggare inte längre finns att besöka.

Pensionärer som söker bidrag har en ansträngd ekonomi. Vid fel förväntas de återbetala tiotusentals kronor på 12 månader, det är orimligt. Systemet måste anpassas så att färre fel uppstår och erbjuda längre återbetalningstid för höga belopp.

De index som används är fel. Om syftet med bidragen är att pensionärer ska kunna leva på ett sätt som förvärvsarbetande uppfattar som drägligt. Då kan stöden inte följa inflationen, de behöver följa inkomsterna.

Regler och gränser för hyror behöver indexeras, men inte efter inkomster utan efter den generella hyresutvecklingen. Dessutom behöver de förenklas. En god ordning är att styra systemet för att gynna hushåll med låga boendekostnader. Men det måste ske med rimlig avvägning mot vilka hyror som går att ha i praktiken.

Högst ersättning kan ges upp till gränsen för ett billigt normalt boendealternativ och lägre ersättning utöver det. 50 kvm genomsnittlig hyresrätt är rimligt att utgå ifrån när det gäller en ensam pensionär, det ger att högst ersättning ges upp till 6 500 kronor i månaden i boendekostnad. Taket bör följa nivån från tidigare, så den räcker till ungefär 70 kvadratmeter. Motsvarande 10 000 kronor i månaden.

Mörkertalet är alldeles för stort. Att mer än 130 000 pensionärer lever fattigare än de skulle behöva är inte rimligt. Åtgärder måste komma på plats för att informera pensionärer om deras rätt till en bättre pension.

Fribeloppet, förmögenheten pensionärer kan ha utan att stöden sänks har inte höjts sedan 2001. Våra grannländer har alla mer generösa förmögenhetsgränser. En översyn och syftesbeskrivning av fribeloppet behöver göras. Syftet kan vara att behålla en förmögenhet efter bostadsförsäljning eller att kunna fortsätta äga ett billigare fritidshus. Då behöver beloppet ställas mot detta och en rimlig avvägning mellan rätt att få bidrag och skyldighet att konsumera sin förmögenhet göras.

Det bör räcka med två system. Ett bostadstillägg för de många inkomstsvaga pensionärerna och ett äldreförsörjningsstöd för de färre, fattigaste hushållen.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF, 2025:5) har föreslagit en bredare översyn som skulle förenkla regelverket. Det är en bra väg framåt. Men till dess behöver regeringen gå fram med omedelbara reformer.

1. Återbetalningstiden behöver förlängas. Ingen pensionär ska behöva betala tillbaka mer än 5 000 kronor per år.
2. Systemen behöver förenklas och den automatiska uppgiftsinhämtningen förbättras med uppgifter för löneinkomster från arbetsgivare och förmögenhetsuppgifter från bankerna.
3. Beloppet för vilken boendekostnad som bidragen tar hänsyn till behöver höjas och indexeras efter hyresutvecklingen. En bra grund är nationell genomsnittlig hyra för 50 kvadratmeter lägenhet, ungefär 6 500 kronor.
4. Taket för vilken boendekostnad stödet tar hänsyn till behöver höjas till 10 000 kronor i månaden och knytas till det nationella snittet för 70 kvadratmeter vanlig hyreslägenhet.
5. Andelen av boendekostnaden som ersätts behöver höjas och förenklas. Upp till 6 500 kronor i månaden (50 kvm) bör 100 procent ersättning ges, intervallet därefter upp till taket bör ersättas med 50 procent.
6. Bidragens inkomstregler bör indexeras efter genomsnittliga inkomster i stället för inflationen. De bör följa inkomstbasbeloppet, inte prisbasbeloppet.
7. De olika beräkningsmodellerna för inkomsten bör slopas. Alla inkomster bör räknas på samma sätt.
8. Pensionsmyndigheten behöver få i uppdrag att informera om ersättningarna. Särskilt till grupper som av olika skäl inte ansöker om de stöd som de sannolikt har rätt till.

Hushållsberäkningar

För att fånga hur olika hushåll påverkas av de förslag som läggs presenteras tre hushållsberäkningar. Två ensamstående hushåll med olika inkomster: Svea och Juana. Samt ett sambohushåll med Petra och Alexi. Alla tre har förhållandevis låga pensionsinkomster, de representerar inte pensionärer i allmänhet utan snarare pensionärer som söker bostadstillägg.

För att förenkla beräkningen har det antagits att alla saknar någon större förmögenhet och alla belopp beskrivs som månadsbelopp.

Tabell 3. Hushållsberäkningar, inkomster, hyror och bostadstillägg, dagens och föreslaget system. Allt i månadsbelopp.

Personer	**Svea**	**Juana**	**Petra och Alexi**	
Ålder	84 år	69	75 och 78 år	
Pensionsinkomst före skatt, kr	12 000	22 000	14 000	18 000
...efter skatt	10 497	18 254	12 101	15 215
Boendekostnad (hyra), kr	7 200	9 500	12 000	
Förmögenhet över gränsvärde, kr	0	0	0	
Bostadstillägg idag, kr	7 100	2 000	2 300	
Kvar efter hyra, skatt och bidrag, kr	10 397	10 754	17 616	
Bostadstillägg förslag, kr	7 490	3 300	3 256	
Kvar efter hyra, skatt och bidrag, kr	10 787	12 054	18 572	
Extra stöd jämfört med idag	+ 390	+ 1 300	+ 956	

Hushållen är beräknade som att de bor i Nyköping, på grund av att kommunens inkomstskatt motsvarar det nationellt genomsnittet.

Förslaget skulle innebära att alla tre hushållstyper får höjd ersättning. Störst skillnad blir det för Juana vars hela hyra nu omfattas av bostadstillägg, hon får 1 300 kronor mer i månaden.

Källor

Borger (2026). Søg boligstøtte, Hvordan påvirker din formue boligstøtten? Hämtad: 2026-09-17, från: https://www.borger.dk/bolig-og-flytning/Boligstoette-oversigt/soeg-boligstoette

DS (2009:53). *Detta är pensionsöverenskommelsen*. Socialdepartementet, DS 2009:53.

ISF (2025:5). *Enklare regler för bostadstillägg, En analys av möjliga regeländringar för enklare handläggning av bostadstillägg till personer med sjuk- eller aktivitetsersättning*. En rapport från Inspektionen för socialförsäkringen, 2025:5.

Husbanken (2026). Inntekter som er med i beregningen, Netto formue i Norge og utlandet. Hämtad: 2026-09-17, från: https://www.husbanken.no/person/bostotte/inntektsgrunnlaget/

Kela (2026). Bostadsbidrag för pensionstagare, Vilken förmögenhet inverkar på bostadsbidraget och vilken förmögenhet inverkar inte? Hämtad: 2026-09-17, från: https://www.kela.fi/bostadsbidrag-for-pensionstagare#vilken-formogenhet-inverkar-pa-bostadsbidraget-och-vilken-formogenhet-inverkar-inte

Lag (2010:110). *Socialförsäkringsbalk (2010:110)*. Socialdepartementet, utfärdad: 2010-03-04, ändrad: t.o.m. SFS 2026:381.

Lag (2009:1053). *Lag (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner*. Socialdepartementet, utfärdad: 2009-11-05, ändrad: t.o.m. SFS 2018:164.

Lag (2001:761). *Lag (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.* Socialdepartementet, utfärdad: 2001-11-01, ändrad: t.o.m. SFS 2010:206, upphävd: 2011-01-01.

Lag (1994:308). *Lag (1994:308) om bostadstillägg till pensionärer*. Socialdepartementet utfärdad: 1994-05-11, upphävd: 2003-01-01.

Lag (1991:162). *Lag (1991:162) om särskilt kommunalt bostadstillägg till folkpension*. Socialdepartementet, utfärdad: 1991-04-18, ändrad: t.o.m. SFS 1993:1288, upphävd: 1995-01-01.

Lag (1962:392). *Lag (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension*. Socialdepartementet, utfärdad: 1962-05-25, ändrad: t.o.m. SFS 1994:562, upphävd: 1995-01-01.

News55 (2026). *Bostadstillägget i pensionen inte uppdaterat – på 25 år: "Skamligt"*. Publicerad: 23 mars 2026.

Pensionsmyndigheten (2025). *Rätt från början och en återbetalningsverksamhet i balans – Handlingsplan*. Svar på regeringsuppdrag. VER 2025-68, 2025-02-21.

Pensionsmyndigheten (2024). *Pensionernas utveckling i fasta priser, 2024: 2003–2023*. Publikation, Tobias Carlsson, Maj 2024, Pensionsmyndigheten.

Pensionsmyndigheten (2023). *Pensionernas utveckling i fasta priser, 2023: 2003–2022*. Publikation, publicerad: Mars 2023. Hämtad, 2026-06-03 från: https://www.pensionsmyndigheten.se/statistik/publikationer/Fastprisberaknad-pension-2023/

Pensionsmyndigheten (2020). *Uppdrag om bostadstillägg, Svar på regeringsuppdrag.* Dnr/Ref. 2020214

Pensionsmyndigheten (2010:5). *Vägledning 2010:5 Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, version 14*.

PRO (2026). *Höj bostadstillägget*. Hämtad: 2026-06-15, från: https://pro.se/sa-tycker-vi/trygg-ekonomi-for-alla-pensionarer/hoj-bostadstillagget

PRO med flera (2024). *Skrivelse angående återkrav och mörkertal avseende bostadstillägg till pensionärer*. Stockholm den 20 november 2024.

PROpensionären (2025). *Kräver tillbaka pengar från tusentals pensionärer*. Publicerad 28 april 2025.

Proposition (2021/22:269). *Extra ändringsbudget för 2022, Vårändringsbudget för 2022 och stöd till Ukraina*. Finansdepartementet, Stockholm den 17 juni 2022.

Proposition (2018/19:134). *Förbättrat grundskydd för pensionärer*. Socialdepartementet, Stockholm den 23 maj 2019.

Proposition (2005/06:1 U11). *Ekonomisk trygghet vid ålderdom 11, Förslag till statsbudget för 2006*. Proposition 2005/06:1, utgiftsområde 11.

Proposition (1993/94:173). *Bostadstillägg till pensionärer*. Prop. 1993/94:173. Stockholm den 17 februari 1994.

RiR (2019:22). *Mörkertal inom bostadstillägg*. Riksrevisionen.

SCB (2026). *Bättre ekonomisk standard 2024*. Statistiknyhet från SCB. Publicerad 2026-01-20, hämtad: 2026-05-28.

SPF Seniorerna (2026). Bostadstillägget -Följer det med i bostadskostnadernas utveckling. SPF Seniorerna, Juli 2026.

SvD (2026). *"Bostadstillägget är alldeles för lågt"*. Svenska Dagbladet, Debatt, Publicerad 2026-01-08.

YA (2026). *Dödsbo måste betala tillbaka felaktigt utbetalt bostadstillägg*. Ystads Allehanda, publicerad: 15 mars 2026.

Framtidssäkra bostadstillägget!

Hyresgästföreningen

För mer information, besök oss på
hyresgastforeningen.se